

Korte mededelingen

In memoriam dr. C. G. B. ten Kate

Dr. ten Kate overleed 4 mei van dit jaar in Kampen, ook zijn geboorteplaats in 1901. Hij studeerde biologie in Utrecht en promoveerde in 1926. In 1927 werd hij aangesteld als leraar in de biologie aan het Lyceum in Kampen en in 1933 als rector aan dit zelfde instituut tot aan zijn pensioen-datum in 1966. Als onderdeel van zijn studie heeft hem de ornithologie speciaal geboeid. Hij was in bezit van langzamer-

Dr. C. G. B. ten Kate, Kampen, 5 jan. '65
Foto: K. H. Voous

hand opgebouwde vogel-huiden collectie (nu in het Zoölogisch Museum in Amsterdam) en een kleine eieren-collectie. In 1918 werd hij lid van de Club van Vogelkundigen en in 1966 erelid van de NOU. Zijn voornaamste verdiensten voor de Club waren zijn redactie-werkzaamheden voor 'Limosa', welke hij als secretaris-redacteur van 1929 tot 1970 heeft behartigd. Iedereen weet welke werkzaamheden zo'n functie met zich meebrengt (correspondentie, telefoontjes, correcties enz.). Hieruit vloeide voort de rubriek 'Ornithologie van Nederland', het standaardwerk 'De Nederlandse Vogels' wat de rubriek 'voorkomen' betreft en de 'Avifauna van Nederland'. Hij was tevens jarenlang dé stimulans voor de door hem opgerichte 'Club van Zuiderzeewaarnemers'. En dat gedurende 41 jaar! Als persoon was hij een uiterst beminnelijk mens en persoonlijk heb ik veel prettige uren (en dagen) bij hem en zijn echtgenote doorgebracht. Hij ruste in vrede.

W. Ph. J. Hellebrekers

Bewaking van de Engelsmanplaat in 1973 een feit

Op 10 mei 1973 werden de bewakers, in dienst bij het Staatsbosbeheer, met huisvesting en proviand naar dit onbewoonde eiland in de Waddenzee gebracht. Hierdoor kon een begin worden gemaakt aan de reeds zo lang noodzakelijke bewaking van de vogelkolonie op deze plaat. Hierbij werd alle medewerking verleend door het Staatsbosbeheer, Dienst der Domeinen te Meppel, Rijkswaterstaat in de provincie Friesland, het Loodswezen te Harlingen, de Rijksdienst voor de IJsselmeerpolders en de KNZHRM. De studenten Carolien Hack, Frans Duym en Ron Mes zijn bereid gevonden de bewaking op zich te nemen.

David Lack overleden

In de leeftijd van 62 jaar is op 12 maart 1973 de bekende Engelse ornitholoog prof. dr. David Lack overleden. Sedert 1945 was hij directeur van het Erward Grey Institute of Field Ornithology. Hij is wel het meest bekend van het door hem geschreven boek 'The Life of the Robin' (1943). Hij publiceerde veel in 'Bird Notes' en 'British Birds'. Verder schreef hij o.a. 'Regulation of Animal Numbers' (1954), 'Swifts in a Tower' (1956), 'Robin Redbreast' (1950), 'Darwin Finches' (1947), 'Ecological Adaptations in Breeding Birds' (1968), en 'Ecological Isolation in Birds' (1971).

Excursieprogramma voor JAN DEKKER-Observatiehut

Op navolgende zaterdagen, telkens van 9.00 uur tot ca. 12.00 uur, zijn er geleide observatie/excursie-ochtenden in en bij de JAN DEKKER-observatiehut aan de Spuikom te Terneuzen.

Ook niet-leden kunnen zich voor excursies opgeven bij G. Ottens (tel. 01150-3504) of G. M. P. Sponselee (tel. 01140-3707). Voor adressen en niet geleide bezoeken aan de hut zie 'Het Vogeljaar' jrg. 20 - pag. 228 en jrg. 21 - pag. 310 & 383.

13 okt. o.l.v. G. Ottens,

27 okt. o.l.v. B. Grootjans,

3 nov. o.l.v. E. G. Borm,

10 nov. o.l.v. F. K. Hak,

24 nov. o.l.v. M. A. Buise en

1 dec. o.l.v. G. M. P. Sponselee

Vogelwacht De Steltkluit

Nestkasten voor Gierzwaluwen

Het was in de nazomer van 1971 dat de Gereformeerde kerk te Nunspeet van een nieuw dak werd voorzien. Het was een reparatie die beslist noodzakelijk was. Het voorheen dakgootloze dak waar het hemelwater vrijelijk vanaf kon stromen bood tot dan toe echter ook gastvrijheid aan gemiddeld 35 paartjes Gierzwaluwen. Deze soort nestelt alleen op die plaatsen waar ze ongestoord kunnen aanvliegen. Vandaar hun voorliefde voor oude gebouwen.

Als vogelaar die op een steenworp afstand van deze kerk woont sloeg ik de voorbereidselen met gemengde gevoelens gade. Ik zag het iedere dag wel mooier worden voor de gemeente, maar slechter t.a.v. de Gierzwaluwen. Met het dichtten van het dak en het plaatsen van de dakgoten was het met de gierzwaluwbroedplaatsen gedaan.

Nestkasten voor Gierzwaluwen te Nunspeet

Foto: A. Smit

Ik besloot een poging te doen althans een gedeelte van de kolonie te redden. In maart 1972 liet ik een timmerman ter plaatse twaalf nestkasten maken, twee batterijen van zes stuks. Ik hoop dat bijgaande foto een indruk geeft van het model, waaraan ik toe wil voegen dat de maten 23 x 26 cm zijn met een invlieg-spleet van 10 x 3 cm. In de kasten werd door mij nestmateriaal aangebracht dat intussen door een ijverig huismussenpaartje met andere bedoelingen in de nokkast was aangesleept. De inhoud van die kast was voldoende om de andere nestkasten van een laagje nestmateriaal te voorzien. De plaatsing van de nestkasten werd aangepast aan de bestaande situatie, enerzijds om het de Gierzwaluwen zo gemakkelijk mogelijk te maken en anderzijds om geen storende indruk op het kerkgebouw teweeg te brengen.

De verwachtingen waren in mei 1972 hooggespannen. Zou het lukken de Gierzwaluwen in de kasten tot broeden te krijgen? Welnu, het begon met inwoning van een paar Huismussen en een paar Spreeuwen. Pas in half juli 1972 werd de onderste kast, de meest linkse op de foto, door een paartje Gierzwaluwen bezet, dat met succes twee jongen grootbracht. Dit jaar, 1973, was het wederom slechts één gierzwaluwenpaar (hetzelfde paar) dat eveneens de onderste kast betrok met wederom twee jongen als resultaat.

Er broeden elders in Nunspeet nog wel Gierzwaluwen op hun vertrouwde broedplaatsen in oude daken. Ze zijn dus niet geheel verloren. Daar echter het

restaureren van oude gebouwen hand over hand toeneemt (Om diezelfde reden verdween in Elspeet in 1970 eveneens een kolonie van circa 30 broedparen) zou het aanbeveling verdienen door middel van nestkasten de Gierzwaluwen een nestgelegenheid aan te bieden. Dat de poging in Nunspeet zo'n pover resultaat heeft zit mij eigenlijk dwars. Mochten er daarom lezers zijn die meer ervaring hebben met Gierzwaluwen en mij nuttige aanwijzingen willen geven, dan houd ik me daarvoor ten zeerste aanbevolen.

● Aart van Egteren, Bergakkerweg 22, Nunspeet

Erelidmaatschap van de NOU voor M. J. Tekke

Op 14 april 1973 werd in de ledenvergadering van de Nederlandse Ornithologische Unie te Utrecht aan Bik Tekke het erelidmaatschap verleend. Prof. dr. K. H. Voous en prof. dr. H. Klomp hebben hem ieder een kwartier lang toegesproken, de eerste over zijn grote avifaunistische verdiensten, de tweede over zijn werk als secretaris van de vereniging.

M. J. Tekke

Van jongs af aan hield hij zich met de vogels bezig. Voor de oorlog ving hij vooral trekvogels om deze te ringen en uit deze periode stammen ook zijn artikelen 'Overzichten van terugmeldingen van in Nederland geringde vogels' in 'De Levende Natuur'. Ook verschenen vele kleine en grote artikelen van zijn hand in de ornithologische tijdschriften. Hij nam de rubriek 'Verblijf' van het boek 'De Nederlandse Vogels' voor zijn rekening. Tevens had hij een zeer belangrijk aandeel in de

samenstelling van de tweede druk van de 'Avifauna van Nederland' en nam sedert 1966 de rubriek 'Ornithologie van Nederland' in 'Limosa' van dr. C. G. B. ten Kate over, de veel gewaardeerde, jarenlang met minitieuze zorg, samengestelde rubriek over het voorkomen van de vogels in ons land. Voorts assisteerde hij bij de samenstelling van de 'Vogelgids' van Elsevier. Hij vertaalde en bewerkte de boeken van R.S.R. Fitter & R.A. Richardson 'Fontana Bird Guide' (1959), Roger T. Peterson 'The Birds' (een Parool-Life uitgave, 1964) en James Fisher 'Thorburn's Birds' (1967).

Na de oorlog behoorde hij tot het groepje ornithologen, bekend om hun kritische uitpluizerij van zeldzame waarnemingen. Hij werd lid van de Commissie voor de Nederlandse Avifauna en werkte in de subcommissie voor dwaalgasten.

Als archivaris van de CNA verwerkte hij vele ontvangen waarnemingskaarten en verzorgde de mechanische verwerking hiervan. Talloze waarnemers van zeldzame soorten zullen met hem (schriftelijk) contact hebben gehad.

En zeer zeker niet in de laatste plaats moet zijn vele (ondankbare) werk als secretaris van de NOU worden genoemd. Door zijn veel verrichte (monniken)werk heeft Tekke zijn stempel op de ornithologie in ons land gedrukt en wij mogen hem hiervoor danken met de wens dat hij nog lang in goede gezondheid hier aan mag blijven deelnemen.

J.T.

Eerste waarneming van Zilverplevier in Luxemburg

Op 20 september 1972 werd een Zilverplevier per abuis geschoten te Reimberg. De vogel werd opgezet en is de eerste vondst in Luxemburg. Nauwelijks twee maanden later, op 19 november 1972, werden door verschillende waarnemers twee exemplaren waargenomen tussen een troep Goudplevieren bij Livingen. ('Regulus' jrg. 53, nr. 3, pag. 47-48).

Hoogspanningsleiding over de Ventjagersplaat eist veel slachtoffers

De eind 1971 gerealiseerde hoogspanningsleiding vanaf de Hoeksche Waard naar Goeree-Overflakkee blijkt, zoals was voorspeld, op de Ventjagersplaat veel slachtoffers te eisen. Het tracé kruist het Haringvliet onmiddellijk ten oosten van het platencomplex en overspant daarna over een lengte van ca. 4 kilometer het zuidelijk deel van de platen. Er zijn veel vogelbewegingen op en rondom de Ventjagersplaten: het gebied is de belangrijkste ganzen-slaapplaats van het Hollands Diep-Haringvlietgebied, in de nazomer kunnen enkele tienduizenden zwemenden op de platen rusten die 's avonds uitvliegen naar de omliggende akkers en bovendien zijn daar de vele steltlopers die foerageren op de zuidelijke zoute getijdenslikken en overtijen op de noordelijke plaat.

De schade aan vogels laat zich moeilijk vaststellen daar het overgrote deel van het tracé loopt boven de bewuste getijdenslikken waar onderzoek moeilijk is. Bovendien is het aannemelijk dat een deel van de slachtoffers wordt afgevoerd door de getijdenbewegingen en dat kadavers van kleiner formaat spoedig door het water uit elkaar slaan. Het aantal slachtoffers dat ik op 8 juni 1973 over een lengte van ca. 900 meter langs de westelijke bedding van de zuidelijke Ventjagersplaat vond is daarom des te meer verontrustend. Er lagen 3 Wilde Eenden, 6 Bergeenden, 1 Scholekster, 1 Zilverplevier, 4 Wulpen, 11 Rosse Grutto's, 2 Tureluurs en 1 Kemphaan. Indien men zich realiseert dat slechts een deel van de slachtoffers op deze vindplaats terecht komt dan krijgt men een idee van de werkelijke omvang van de schade.

● G. L. Ouweneel, Kilstraat 22, Maasdam
Hulp aan de Steenuil

In 'Het Vogeljaar' van sept. '72 - nr. 4 stond een medeling, waarin beschreven werd hoe men een nestkast voor een Steenuil moet maken. Daar wij dikwijls Steenuilen in onze omgeving signaleerden, besloten wij zo'n nestkast te maken.

Met genoeg kunnen wij thans berichten dat deze nestkast bewoond wordt door een steenuilpaartje. Op 13 mei lagen 4 witte, ronde eieren in de nestkast en twintig dagen later op 3 juni had de Steenuil jongen.

● René Walenbergh, Papenweg 10, Swalmen L.

Biologisch Centrum te Eindhoven in voorbereiding

Dit centrum zal vooral de typische Brabantse flora en fauna betreffen. De bekende collectie 'Beekvliet' is reeds ondergebracht. Aan hen, die waarnemingen of vondsten gedaan hebben in de provincie Noord-Brabant wordt verzocht dit te melden. Ook oude gegevens, bijvoorbeeld krantenknipsels, zijn voor de documentatie van harte welkom.

● De conservator Pierre Marechal, p/a Minckelerstraat 13, Eindhoven

Jaarverslag Vogelstudie 1972

Door het Contactorgaan voor Vogelstudie is het negende jaarverslag uitgegeven (gestencild, 61 bladz.). Een adressenlijst van 70 groepen en een jaarverslagje van 20 van deze groepen is hierin opgenomen. Bundeling van alle stencils is bijzonder waardevol en hierdoor zijn de groepen in de gelegenheid kennis te nemen van elkaars activiteiten.

Alle lof voor de goed verzorgde uitgave.

Voor serieuze belangstellenden (instanties, beginnende groepen en dergelijke) is dit verslag nog verkrijgbaar. Aan te vragen bij J. Steenman, Wilbordweg 1, Rhenen, tel. 08376-3015 tegen vergoeding van f.1.75 portokosten op girorekening 524.271 van J. Steenman, Rhenen.

Kraaienvangkooi

In 'De Nederlandse Jager' jrg. 78, nr. 12, 8 juni 1973, pag. 347 wordt een kraaienvangkooi beschreven waarin 60% Roeken (588 stuks) werden gevangen. Waarbij aangenomen wordt dat jonge Roeken vaak niet herkend worden. Het gebruik van deze kooien wordt zowel in ons land als in Duitsland ongewenst geacht. Van de oude plaatsvaste Zwarte Kraaien zou men slechts een zeer klein deel kunnen vangen. Tevens raken ook wel eens stootvogels in zo'n kooi verzeild en vliegen zich dood of verwonden zich. In ons land maakt de anti-vivisectiebeweging nogal reclame voor vangkooien, terwijl Faunabeheer folders uitgeeft over de bouw hiervan. In dit korte bericht schrijft men verder 'het lijkt ons niet onwenselijk dat men zich over bovengenoemde feiten en risico's, vooral ook t.a.v. de zeldzame stootvogels informeert.

Natuurbeheer en tolerantie

Tot mijn grote verbazing en veront-rusting is er tot dusver geen enkele reactie verschenen op het artikel van de heer Slijper in 'Het Vogeljaar', jrg. nr. 2, pp. 328-332.

Ik acht mij daarom verplicht uw aandacht te vragen voor het volgende commentaar:

Oogsten en beschermen

Allereerst is de bewering, dat niet-eierzoekers en niet-jagers minder frequent in het veld zouden zijn, volkomen onjuist. Gelukkig beweegt zich het getal der natuurliefhebbers, die zonder materiële bijbedoelingen van de natuur genieten en die zich met waarnemen tevredenstellen in een sterk stijgende lijn.

De eierzoekers zijn in zeer veel gevallen lieden die op z'n hoogst aan de pachters of eigenaars toestemming hebben gevraagd om te zoeken. De economische situatie in de agrarische wereld is momenteel zo, dat er bijzonder weinig gebruikers van de grond zelf hiëraan toekomen: hun bedrijf eist al hun tijd en aandacht op.

Of dit soort zoekers ook iets over zou hebben voor de instandhouding van hun jachtveld — vooral op financieel gebied — lijkt mij bijzonder twijfelachtig. Hoe denkt de schrijver overigens over bus-excursies die vanuit Friesland worden georganiseerd naar de broedgebieden in de Kop van Overijssel? Is dit oogst of roof?

Wie enigszins op de hoogte is van de huidige ontwikkeling van de bedrijfsvoering in onze weidestroken, zal het met mij eens zijn, dat het eierenrapen onder deze omstandigheden verboden dient te worden. Het is mij dan ook een raadsel waarom onze vogelbeschermingsorganisaties nog steeds geen actie in die richting hebben ondernomen.

Dit doet mij des te vreemder aan omdat de meeste bestuurders nu in navolging van H.M. de Koningin reeds besloten hebben geen eerste kievitseieren meer te accepteren. Naar mijn mening is hier reeds een duidelijke mentaliteitsverbetering te constateren, die zich ook manifesteert in het groeiend aantal vrije vogelreservaten.

Door wie?

De hier neergelegde gedachtenconstructie is wel bijzonder onlogisch. Waarom stellen jagers wel jachtopziens aan, waarom maken deze ook

gaarne gebruik van de diensten van de ambtenaren van de Rijkspolitie als het gaat om hun rechten te handhaven? Ook de ambtenaren van 'Faunabeheer' worden in deze kringen als volwaardige medeburgers beschouwd. 'Staatswildreguleerders' zouden dus niet competent zijn? Het komt mij voor, dat er hier weer eens sprake is van een op goedkoop effect berekende trap naar de ambtenaar.

Wetenschappelijk onderzoek genegeerd

Het citeren van een wetenschappelijk onderzoek, dat 25 jaar geleden werd verricht, lijkt mij gezien de snel veranderende situaties in ons land, wetenschappelijk gezien niet juist.

Bovendien is het zo, dat als we de tekst ernaast nemen, dat deze bewering ook niet overeenkomt met de feiten.

De heer Klomp publiceerde de eerste uitkomsten van zijn onderzoek in Ardea, jaargang 39, 1951, pp. 143-182. Hij schrijft dan (p. 174): 'Volgens de proefuitkomsten heeft het eierenrapen geen schadelijke invloed op het voortplantingssucces van de Kievit (11). Maar onder punt 12c stelt hij: 'Het maaien van hooiland valt grotendeels na de broedtijd (78% wordt na 1 juni gemaaid) en is daarom veel minder gevaarlijk dan het vroege maaien in mei'. In Ardea, jaargang 42, p. 87 schrijft de heer Klomp, sprekende over de achteruitgang van de Kievitenstand in Nederland:

'Het vraagstuk is door ons van verschillende kanten benaderd. Behalve de laatste factor, die hieronder nog ter sprake komt, werden ook het eierenrapen en de invloed van het vroegtijdige machinale maaien bestudeerd, gepubliceerd (Klomp, 1951). Het bleek dat deze factoren tot nu toe geen duidelijk merkbare afbreuk hebben gedaan aan het voortplantingsresultaat van de Kievit. Wel werd duidelijk dat dit zich in de toekomst kan wijzigen.

Het zeer vroege maaien voor kuilvoer en kunstmatig drogen heeft namelijk een relatief hoge tol van alle weidevogels en daar deze methode van graswinning steeds meer in zwang komt, is in de toekomst het gevaar van een verhoogde mortaliteit vrij reëel'.

Uit het geciteerde blijkt wel, dat de heer Klomp (terecht) een heel wat minder optimistische kijk had op deze zaak. Overigens dienen wij hierbij nog het volgende te bedenken:

1. Dit onderzoek had een kwart eeuw geleden plaats op twee terreinen op Texel. Zijn die uitkomsten geldig voor ons gehele land?
2. Sindsdien is er in ons land meer veranderd dan vroeger in honderd jaar. Maar ook de organisatie en techniek in de landbouw hebben een revolutie doorgemaakt, die nog steeds doorgaat. Paardentractie en maaien met de hand zijn verdwenen, maar ook de maaibalken zijn grotendeels naar de schroothoop verhuisd. Nu is de allesvernielende schotelmaaier troef. Er wordt nu vroeger en vaker gemaaid en niet uitsluitend op het hooiland. De hooibereiding geschiedt machinaal, in plaats van los hooi, perst men het nu veelal tot balen. Ook kuilgras wordt geheel machinaal gewonnen.
3. De gevaren voor de Kievit zijn dus nu oneindig veel groter en nu dienen we de mogelijkheden tot behoud die in onze macht liggen — we kunnen de boeren niet dwingen tot andere werkwijzen over te gaan — optimaal te maken.

Dat de vangst, of zo u wilt 'oogst' van de Goudplevier geen enkel effect heeft op de populatiegrootte is, gezien het feit dat het hier om doortrekkers gaat, een ietwat wonderlijke zaak. Wij zouden moeten beoordelen of de populatie in het land van oorsprong eronder te lijden heeft en dan dringt er zich bij ons een vergelijking op. Wij zouden ons haast gaan afvragen of wij wel het recht hebben ons te verzetten tegen de trekvogelmoord in de zuidelijke landen. Want ook daar wordt het vangen gezien als een alleszins gerechtvaardigde 'oogst'. Ik zou bovendien niet durven beweren, dat onze populatie van bijvoorbeeld vinken hieronder lijdt!

Over tolerantie

Er gebeuren in ons land nog tal van dingen die beschamend zijn. Wij memoreren hierbij als voorbeeld de 'jachtgenoegens' rond de schadelijke meerkoeten in Noord-Holland, die gelukkig zo'n grote belangstelling genoten in onze publiciteitsmedia. De jacht op snippen en het vangen van Goudplevieren zijn zaken die in het huidige bestel, waar de vogels al door zoveel, ongrijpbare zaken bedreigd worden, een onmogelijke zaak geworden. Hier gaat het trouwens in geen geval om voedsel, maar zuiver om

culinaire genoegens. Ook het valkeniersbedrijf gaat niet vrij uit.

Iedere natuurliefhebber weet dat het er slecht voor staat met onze roofvogels. Om nu nog dieren voor deze sport aan de natuurlijke staat te onttrekken en hen uit te schakelen van de voortplanting, acht ik onjuist. Dat dit tot op heden wettelijk toegestaan is, is voor mij geen argument; de wetgever komt meestal achter de feiten aan.

Hoe groot de misstanden zijn op dit gebied is onlangs uitvoerig beschreven door dr. K. Ruge 'Stoppen den Falkenhöfen', gepubliceerd in 'Kosmos', jrg. 69, maart 1973, pp. 60 - 63.

Het kardinale punt

Het is inderdaad zo, dat eierrapen, jacht, nettenvangst en wat dies meer zij bij het overgrote deel van onze bevolking (dus de 'men') zeer weinig populariteit genieten. Ongetwijfeld is dit een mentaliteitsverandering (m.i. zelfs een verbetering) die wij mede te danken hebben aan de pioniers Heimans en Thijssen en hun talloze navolgers.

Als de schaal nu en dan misschien iets te ver doorslaat, dan vind ik dat altijd nog beter, dan de grove onverschilligheid die men vaak in andere landen aantreft. Schuif dat maar gerust op de meer dan ongelukkige woon-situatie van de bevolking in de steden, die dan het leven in de natuur wel eens te veel romantiseert.

Dat velen die tegenzin niet op de juiste wijze onder woorden brengen — een moeilijke zaak bij een gevoelskwestie — en dan onhandig schermt met de term 'men zegt' dan is dat bepaald nog geen ramp, want indien schrijver een tegenstander zoekt, dan zijn er genoeg die hem van repliek kunnen dienen.

● G. M. Roding, Bergweg 300, Lonneker

Jacht en vogelbescherming

Ik ben Wagenings ingenieur, grondbestuurder en beheerder (geboren veldbioloog — hoe kan het ook anders, als je je leven lang buiten gewoond hebt en voor alles wat in de natuur leeft), maar ook jagersman.

In het augustusnummer van ons 'Vogeljaar' staan een paar dingen waartegen ik me moet verzetten. Zo beweert de heer Hans Buter, op bladzijde 437, iets over de toch al schaarse Kraaien, Eksters en Kauwen. Nu kan ik met de beste wil van de wereld dit niet be-

weren. Eksters en Kraaien zie je overal, zelfs in jachtvelden waar ze streng vervolgd worden. Die aardige Kauwtjes zien wij ook nog vaak. In de ruim dertig meter hoge peppels bij mijn huis zitten er meestal 20 à 30 stuks. Ze hebben van mij geen last, behalve een enkele keer als een boer in de kiemende maïs er grote schade van heeft. Vanzelfsprekend zal geen enkel behoorlijk jager vogels met jonge schieten, je moet wel een barbaar zijn om dat te doen.

Houtsnippen (bladz. 425) zijn in de herfst en winter in mijn omgeving nog algemeen. Het aantal broedgevallen neemt eerder toe dan af.

Maar dan het verhaal van mr. T. Lebrecht op blad. 438. De jager mag niet van oogsten spreken. Dat is te gek. Iemand die zijn veld goed beheert, heel het jaar door, dus niet alleen in noodgevallen zoals tijdens strenge winters of bestrijding van stropers, en dat allemaal met vaak grote fysieke inspanning en financiële opoffering, die zou niet van oogsten mogen spreken? Men moet niet vergeten, dat er zonder de jacht vrijwel geen wild zou zijn, waar de recreanten zo graag naar kijken. En onze dierbare vogelstand profiteert ook in niet geringe mate van het jachttoezicht.

Wij natuurmensen, dus de vogelvrienden, ook de dierenbeschermers en de jagers moeten elkaar helpen, dan kunnen we wat bereiken. Er is al ruzie en strijd genoeg!

- Ir. P. A. van SchermbEEK. 'Oud Groevenbeek', Ermelo.

Over bovenstaand onderwerp zijn vele pennen in beweging gekomen maar tot de kern van de zaak is het niet gekomen. Wij willen de discussie sluiten en verzoeken de correspondentie hierover zodanig verder onderling voort te zetten. Het is vanzelfsprekend dat de redactie geenszins met alle meningen kan instemen, maar alleen wilde vastleggen wat er zo al onder onze lezers leeft.

Nogmaals de 'biddende' Wielewaal

Het berichtje van K. van den Berg (Loeteweg 13, Hazerswoude-dorp) en C. A. van Gemen in het augustusnummer van 'Het Vogeljaar' over het vreemde gedrag van een Wielewaal heeft zowel bij de heer Van den Berg als bij de redactie een aantal reacties opgeleverd, die wij hieronder in verkorte vorm willen doorgeven.

P. van Dort en Fr. Goyarts uit Roosendaal delen mede dat zij vorig jaar op de Buisse heide en de Moeren even-

eens enkele malen een Wielewaal ♂ hebben gezien dat ca. 2 meter boven de heide stond te 'bidden'. Frappant was dat het gebeurde midden op de heide, ca. 200 m van het dichtsbijzijnde loofbos.

J. M. Bergs te Roermond meldt, dat hij vorig jaar in het 'Mijnweg'-gebied, heide met dennenbossen, boven de heide een 'biddende' Wielewaal heeft waargenomen. De Wielewaal vloog van struik tot struik en bleef bij iedere struik even staan 'bidden' op ca. één meter boven de grond. Voorzover hem bekend komt de Wielewaal in dat gebied niet als broedvogel voor.

De KNNV-Vogelwerkgroep 'Roosendaal' schrijft dat zij iets dergelijks heeft waargenomen boven een ven in het zelfde gebied als de heer Van den Berg. Verondersteld wordt dat ook deze de Wielewaal heeft zien 'bidden' boven een ven, hoewel hij dat niet vermeldt. Vele malen hebben zij iets dergelijks waargenomen van een Wielewaal, die zijn spiegelbeeld aanviel in een ruit van een deur waar achter zwart plastic was geplakt. Na het verwijderen van het plastic, omdat de vogel zich tot bloedens toe verwondde, was het wielken of wel aanvallen afgelopen. De conclusie van de werkgroep is dat er sprake is van spiegelgevechten en dat het slechts zo voorkomen in de tijd dat de vogel doende is met territorium-afbakening c.q. verdediging.

T. L. Looij te Hilversum heeft een 'biddende' Wielewaal waargenomen op 18 juni 1972 in de landstreek 'La Brenne' in Midden-Frankrijk. De ♂ Wielewaal stond daar enkele malen gedurende een paar seconden 1 tot 3 meter hoog te 'bidden' boven een grasveld, zonder dat men hem naar beneden zag duiken om iets te vangen. J. van der Geld te Wormer zag dit bijzondere gedrag van de Wielewaal reeds in 1965 in Ankeveen, waar de Wielewaal in het gebied van weilanden afgewisseld met elzenbroekbossen broedvogel was. Ook hier een ♂ dat verschillende malen, meestal op erg warme dagen, boven een slootje geheel dichtgegroeid met riet, stond te 'bidden'.

Schrijver meent dat het gedrag van de Wielewaal niet eerder is waargenomen omdat de vogel nu niet zo algemeen is in Nederland en daarbij ook nog zeer schuw is.

J. Reijnders te Badhoevedorp wijst op een publicatie in 'Limosa' 31 : 65 (1958). Ook hier een Wielewaal ♂ die boven

de heide stond te 'bidden' op een hoogte van 2 meter.

Zelf zag hij op 11 juni 1972 in het Amsterdamse Bos een Wielewaal ♂ tussen de boomkruinen 'bidden'.

Tevens deelt hij mede dat in de Prisma-Vogelgids van Sluiters ook het 'bidden' van de Wielewaal wordt vermeld.

Mej. mr. J. H. U. van Drooge wijst er op dat P. W. Brander indertijd schreef dat hij soms de Wielewaal als een goudgele vlinder wiekelend zag boven de Oeverlanden van het Nieuwe Meer, A'damse Bos op zoek naar rupsen van de beervlinder. Extra attent gemaakt door de mededeling nam zij het daar zelf ook waar.

Taapken heeft het 'bidden' van de Wielewaal vroeger waargenomen zowel in de boomkruinen als dicht boven de grond o.a. rond het Lonnekermeer bij Hengelo O., in het bos van 't Huys te Warmont' te Warmond Z.H., bij de Zwarte Berg ten zuiden van Hilversum en op 'Gooilust' bij 's-Graveland.

Jo van Dijk draagt zijn film over IJsland op aan Jan P. Strijbos

Op dinsdag 13 november a.s. gaat in de schouwburg-concertzaal 'De Speeldoos' te Zaandam de film **'IJsland, oase van rust, stilte en ruimte'** in première.

Een film van Jo van Dijk, opgedragen aan zijn vriend Jan P. Strijbos.

Velen hebben reeds enkele fragmenten van deze film op de tv. gezien. De toen vertoonde beelden van de Grote Jager maakten op een ieder diepe indruk. Het is dan ook bewonderenswaardig hoe Jo van Dijk kans heeft gezien de schoonheid van IJsland, in al haar facetten, op de gevoelige plaat vast te leggen.

De film gaat over een reis die Jo van Dijk samen met zijn echtgenote in de maanden mei en juni van vorig jaar langs de kusten van IJsland maakte. Een reis met als hoofddoel de in het zuidoostelijk deel van IJsland gelegen Grote Jager-kolonie. Om daar te komen moesten zij vanuit Reykjavik een omweg van ongeveer 1400 km maken, voornamelijk om de 33 km brede onberijdbare gletscher Vatna Jokull te ontlopen.

Behalve opnamen van het zo fascinerende IJslandse landschap met zijn warmwaterbronnen zijn er natuurlijk ook beelden van de vogelwereld waarbij die van Sneeuwgorz, Koperwiek, Noordse Stern, Drieteenmeeuw, Kleine

en Grote Jager, Grauwe Franjepoot, Regenwulp, Sneeuwhoen en IJslandse Brilduiker haast onvergetelijk zijn.

Op onze vraag waarom deze film aan Jan P. Strijbos werd opgedragen, antwoordde Jo van Dijk:

'In de eerste plaats omdat ik het een geweldige kerel vind. Reeds vanaf mijn kinderjaren kende ik Jan P., zij het oppervlakkig. Pas in 1945 leerde ik hem persoonlijk kennen en nu met het verstrijken der jaren wordt niet alleen onze vriendschap, maar ook mijn respect voor Jan P. Strijbos als mens, steeds groter. Respect enerzijds voor zijn ornithologische kennis, anderzijds voor zijn eenvoud. Een enorme propagandist die heel zijn leven heeft gegeven om de mensen te wijzen op de schoonheid van de natuur en de noodzaak tot het behoud daarvan.

Wat mij altijd opvalt is ook het gemak waarmee hij met iedereen praat, naar iedereen luistert, bekend of onbekend, jong of oud, hij is één en al oor. Alleen in dit opzicht al een voorbeeld voor velen. Daar hij ons bovendien tot steun is geweest bij de voorbereiding van deze tocht en ik tijdens ons verblijf op IJsland veel aan Jan P. heb gedacht, konden mijn vrouw en ik geen ander besluit nemen dan deze film op te dragen aan Jan P. Strijbos'. Aldus Jo van Dijk.

Wij van onze kant menen, dat u Jan P. Strijbos en Jo van Dijk geen groter eer kunt bewijzen dan op bovengenoemde datum in grote getalen naar 'De Speeldoos' te komen. Mocht het aantal beschikbare plaatsen (650) ontoereikend zijn, dan wordt de film nog eens vertoond op woensdag 14 november a.s. in 'De Jonge Prins' te Wommerveer.

Aanvang beide avonden 20.00 uur.

Toegang gratis voor leden en donateurs; voor belangstellenden f 2.50. In verband met de te verwachten grote belangstelling dient men vroegtijdig aanwezig te zijn. Wie het eerst komt, die het eerst maalt. Mensen van buiten de Zaanstreek kunnen indien zij dit wensen plaatsen reserveren (tel. 075 - 87214).

● Bestuur Vogelbeschermingswacht 'Zaanstreek'